

Török Ferenc, a magyar korona országhoz tartozó esend.
ország felügyelőjének beendörrel megbízott és is kir. altábornagy.

182 xxiiw

cs. f.

Nagyméltóságú Minister Ur!

Midőn hivatalos működésemet immár be-
fejezettnek tekinthetem, a m. kir. esendőség in-
tézményének haladása, fejlesztése és tökéletesi-
tése iránt mindenkor köztudott benső érdeklő-
désimből kifolyólag csak kötelességet vélek
teljesíteni azval, hogy az alább következőkben
mind ama javaslatokat rövid indoklással
Nagyméltóságod elé terjesztem, a melyeknek
megvalósítását legjobb meggyőződésem sze-
rint, épen oly indokoltnak mint szükségosnek
tartom, - a melyiből ezen javaslatoknak meg-
valósulása a esendőség működésének eddig
is elismert eredményességét csak lényeges fo-
korná és ezzel természetesen a közérdek és kö-
szolgálat vélfaját is csak tetemesen előmoz-
dítaná.

1) A esendőségi felügyelői beendők
ellátásának a esendőségi ügyosztály vere-

tésztől leendő különválasztásáért most már való-
sággal igető szaksíggé vált, mert a jelenlegi
kettős alkalmosság mellett a felügyelő-egy em-
ber magában - a legjobb akarat és teljes oda-
adás, sőt egészre-igénk feláldozásával is, nem
lehet képes arra, hogy az egyes esendős-keire-
teket - oly behatáson és oly terjedelemben, mint
azt a legfelsőbb szolgálat is a gyakorlati ered-
mény érdekét megköveteli - 2 év befolyása alatt
egyszernél gyakoribban megismerje, ha csak
az alapos vizsgálat helyett futólagos, rövid
megtekintésre nem szorítkozik, a miből azon-
ban a legfelsőbb szolgálatra semmi haszon, sőt
ellenkezőleg csak súlyos hirtörány hátrambúlik.

Tekintettel különösen arra is, hogy
ugy a csendőrségi tisztikar mint a legényiség
is most még nagyobb részben fiatal, tapasztal-
lat nélküli elemből áll, mi sem természetesebb
követelmény, mint az, hogy a felügyelőnek
lehetőleg gyakran kell érintkeznie az alosztá-
lyokkal, hogy mindennél a bíráló, vezető, oktató
és nevelő befolyását hathatósan érvényesít-
hesse is egyáltalán a szabados szolgálati mű-
ködés egyöntetű és zavartalan folytonosságát
megkövetelje, elmondítsa és biztosítsa.

Tekintettel azonban arra, hogy a fel-
ügyeléség életbeléptetése óta befolyásos alatt

a csendőrség 67 kisértel, 304 alosztályjal és
1755 főnyi legénységgel szaporodott, úgy hogy
a 7 kerület jelenleg már összesen 208 kisért,
1531 alosztály és 8037 főnyi legénységből áll,
ezen igen jelentékeny állományjal szemben
pedig az előbb jelölt gyarkari és alapos fel-
ügyelői szemléket - az itt helyben intenzív
egyéb felügyelői ügykezelés mellett - egy ember
magában elvégezni határozottan nem képes;
felmerül annak kétségtelen szükségége is, hogy
a felügyelő mellé egy rangidősebb és előlépte-
tésre alkalmas munk. minősítet csendő-ere-
des, mint helyettes, már most besorossék,
hogy ezzel együttesen működve, a szükséges
szemlék a kellő időben és terjedelemben,
eredményesen megtarthatók legyenek.

2.) Az 1893. évben, az akkori belügy-
minister úrnál egyetértésben szükségesnek
megállapított és a költségvetés tárgyalásánál
alkalmival a képviselőházban is jövőre-
győzőleg tudomásul vett, fokozatosan kereszt-
bíróiendő szaporítása illetve felemelése
a m. kir. csendőrség állományjának 8000
illetéleg 7840 főre, a folyó év második felé-
ben nagyobb részében már megtörtént lesz,
de az ezentúl még fennmaradó szaporítási
részletnek is a felállítására most már a lehe-

U149-1898-8

tó leggyorsabban, vagyis már az 1898-ik évi
költségvetés keretében fogamatossá tenné,
mert ennek betudásával is az ország őshá-
lójának annyira hátragos marad, hogy egy-egy
csendőrre még akkor is átlagosan 35-36 ki-
lometer és 19-16 lakos felügyelésének arány-
talannul nagy terhelés fog ucheledni, a mely
helyzet pedig - sem a közállapotok kifogyás-
talan megőrzésé, sem az ember-erőanyag kötelez
kezelését szempontjából - a, szükségből kie-
légítő -nél jobbabbá bizonyára nem tekinthető.

E mielőgva kétségét nem is szenvedhet,
hogy a csendőrségnek folytatólagos nagyobb
arányú szaporítása még mindig egyelőre
szükségként jelentkezik és így meggyőződéssem
az, hogy a legújabb állománynak fokozat-
os felnevelése 10.000 főre csak viszonylag
rövid időnek kérdése lehet, mert - eltekintve
a világháború időszakokban mutatkozó rend-
kívüli igénybevételről folyó elítélenségtől -
az évről-évre fokozatosan bekövetkező socia-
lista, - nemzetiségi, - földművelő- és ártalmos
munkás-mozgalmak a kormányt egyily je-
lentikeny de artan a nehéz viszonyokkal
szemben is megnyugtató biztosítékának tekin-
hető, csendőrségi létszám fenntartására hova-
-tovább kényezteteni fogják. De indokol

ják ezt a további szaporítást a csendőrségre
újabbán hármló, a viderő fokozása szempont-
jából háború esetében bekövetkező teljesít-
mények, - a nagy számú tábori csendőrség
kiállítására és a keleti és déli országhatárok
megvédelmében való intenzív résztvétel - is.

3.) Ezintén már a közel jövőben elkerül-
hetlenül szükséges lesz 2 esetleg 3 új csendő-
kerületi paramonoksignak felállítására, illetve
az ország területének 5 helyét 8 esetleg 9 csend-
őr-kerületre való beosztására, mert az egyes ke-
rületekben, melyeket csak 1000-1100 főnyi lét-
számra felül emelkednek, a biztos áttekintés
elvére, a mennyiben ily nagy terjedelemmel-
lett a felügyelet és egyáltalán kezelés már ne-
hezen összpontosítható egy körben, a kerületi
paramonok körében, mintán sem is, sem a köb-
bi töréstől nem juthat ottan helyetbe, hogy a
legényiséget, de főképpen az őrsparamonokokat
alaposan megismerhetnék s így rajtuk a kö-
telességükre eredményes befolyást gyakorol-
hatnánk.

4.) A csendőrséghex önként belépő legény-
ségnél a jelenlegi szolgálati kötelezettséget
3 évről 4 évre, a próbaszolgálati időt 6 hó-
napról 9 hónapra, végül az elméleti kiképzé-
sés tartamát 3 hónapra felelnél, illetve

U 149-1898-8

ORSZÁGOS LEVÉLTÁR
K. osztály

rendszerezésben igen szükségesnek mutatkozik az eddigi tapasztalatok után.

A csendőr ugyanis rendszerint csak a 3. sz. szolgálati évében jut olyan értelmességhex, képzettséghex és szolgálati tapasztalathoz, hogy önállóan is helyesen működni képes. A legtöbb csendőr pedig éppen a midőn már ezen qualificatiót elérte volna, az elvállalt köteles szolgálati idejét betöltvén, elbocsátását kéri és a Testületből kilép, - úgy hogy a szolgálatnak - dactára hogy 3 évet leszálygált - vajmi kevés hasznot hajt. A hosszabb próbaszolgálat az alaposabb kiképzés és az egyen erkölcsi és szellemi alkalmasságának biztosabb megbirálhatásának érdekében igen kívánatos, hogy ekként csak a valóban jónak ítélt csendőr jusson véglegesítéshez.

A 3 havi elméleti kiképzést a jelentkező emberanyagnak általában igen gyenge előképzettsége teszi lehetővé szükséges.

5, A csendőrségi nyugdíj törvénynek az alább jelölt irányokban való módosítása a szolgálat érdekében szintén szükségesnek és méltányosnak is mutatkozik, úgy mint:

a) tekintve a csendőrségnek különösen nehéz és a testi épségét veszélyeztető esélyek,

nek nagyon is alávetett szolgálatait, minden
csendőrségi szolgálati év a nyugdíj kiszabá-
sánál 10 hónappal lenne beszámítandó, a mint
ex a. cs. kir. csendőrségnél már kényleg életbe
is lépett, -

b) az önkibajain kívül csendőrségi szol-
gálatra szolgálatképtelenné vált, de polgári-
lag még keresetképes csendőr.

4 évig terjedő szolgálat után 3 havi, -

7 " " " " " 1 évi és be nem töltött
10 " " " " " 2 évi kettőlegességi illet-
ményeinek megfelelő összegei végkielégítéssel
lenne ellátandó. -

Epre vonatkozólag ki kell emelnem, hogy
az eddigi tapasztalatok szerint a végkielégítés-
sel eddig törvessz csendőroök nagy részénél
az állítólag fennállott csúros háttalombó vált a
szolgálatképtelenségnek oka. Az csúros állapot
létezésének orvosi biztos meghatározása a hon-
baw töbnyire alig lehetséges, úgy hogy se-
rint az ilyen állítólagos bajjal igen könnyen
sly csendőr is kímádolha magjának a vég-
kielégítést, a ki tulajdonképen mégis egysz-
sége és szolgálatképes volt, a mi aztán nem
csak a fegyelendő van káros kihatással, ha,
nem a kincstárnak is tetemes károsodást
okoz.

1149-1898-8

Et végkélegítésnek a fentiek szerint leu-
dó megjelölésére tehát a most említett visza-
lési eseteknek előfordulását minden est-
re lényegesen megnehezítendő.

6. Az előbbi 5. b. pontban körülrít meg-
jelölések által kiténykivül tetemes megfala-
pítások fognak elérteni, a melyekből viszont
ugy a szolgáltat, mint az egyen érdekében, a hos-
szasabbán szolgáló altisztek is esendőre
reikére a szolgáltatási-pótdíj kedvezményük kibő-
vítésé lenne életbe léptetendő olyformán hogy:
a betöltött 21st, illetve 24st szolgáltatási év után
az altisztek napi 60 illetve 70 kr,
a esendőre " 50 " 60 kr. szolgáltatási-pótdíj
díj lenne folyósítandó, a mely kedvezmény a le-
gényeséget a esendőreégi szolgáltatásban hos-
sabb időn át való nagyon is kivételes
megmaradására bizonyára igen hatékonyan
serkenteni.

Budapesten, 1897. évi április hó 30-án.

Török altábornagy s. k.

A másolat hiteltelül.

Rinkel
1897 11/15

K149-1898-8